

บทที่ 5

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคตะวันออกและสภาพการพัฒนา

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐบาลในระยะที่ผ่านมา

ก. ก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ^{1/}

ในระยะแรกการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปได้ช้าด้วยสาเหตุสองประการ คือ ประการแรก การเปิดประเทศติดต่อค้าขายกับต่างประเทศซึ่งเริ่มในปี 2398 โดยไทยได้ทำสัญญาการค้ากับอังกฤษ ที่เรียกว่า BOWRING TREATY สัญญาดังนี้ให้ความสะดวกแก่พ่อค้าต่างประเทศ สนับสนุนสินค้าเข้า กำหนดอัตราภาษีเข้าในอัตราที่ต่ำ ทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจต่อการประกอบการอุตสาหกรรมแข่งขันภายในประเทศ ประการที่สอง การค้าขายในสมัยนั้น พ่อค้าภายในประเทศ ต้องเสียภาษีที่เรียกว่า INLAND TRANSIT DUTIES อีกด้วย เหตุผลทั้งสองอย่างนี้ เป็นตัว ชักขวางการขยายตัวทางอุตสาหกรรมขณะนั้น เป็นอย่างมาก

ในปี 2483 รัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทในการกระตุ้นการขยายตัวทางอุตสาหกรรม โดยตั้งรัฐวิสาหกิจผลิตสินค้าประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่สินค้าอุปโภคบริโภคจนถึงสินค้าจำเป็น จาก ตัวเลขในปี 2501 รัฐเป็นเจ้าของและดำเนินกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ถึง 120 อุตสาหกรรม และเข้าร่วมหุ้นกับเอกชนอีกหลายสิบบริษัท หลังจากนั้น ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีการ เปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านอุตสาหกรรมใหม่ โดยเน้นส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทใน อุตสาหกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ขณะเดียวกัน ทางรัฐบาลก็พยายามลดบทบาทตัวเองและให้การ สนับสนุนเอกชน โดยพยายามสร้างโครงการพื้นฐานต่าง ๆ

ในปี 2503 อุตสาหกรรมที่ดำเนินการโดยเอกชนก็ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยมูลค่า เพิ่มภาคอุตสาหกรรมเพิ่มจากร้อยละ 10.3 ในปี 2493 มาเป็นร้อยละ 12.6 ในปี 2503 (สศช. 2520 : 5)

^{1/} ชื่อในขณะนั้น

ข. หลังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

บทบาทของรัฐบาลที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมชัดเจนขึ้น เมื่อมีการจัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ในปี 2502 ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509) และฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514) รัฐบาลได้เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า การขยายตัวอุตสาหกรรมในช่วงนั้น เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 10 ต่อปี และเพิ่มการจ้างงานในสาขาอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 9.1 ของแรงงานทั้งหมด

ผลของการเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 1 และ 2 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก รายได้ของภาคอุตสาหกรรมมาจากอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นส่วนใหญ่ คิดได้ประมาณร้อยละ 60 ของรายได้ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด ส่วนอุตสาหกรรมพื้นฐานและอุตสาหกรรมที่มีส่วนเชื่อมโยงสนับสนุนอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ 40 และประมาณหนึ่งในสี่เป็นรายได้ที่เกิดจากอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมอย่างเดียว ประการที่ 2 รายได้ภาคอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเฉพาะในภาคกลางแต่เพียงภาคเดียว ไม่กระจายไปยังภาคอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของรายได้ประมาณร้อยละ 77 มาจากอุตสาหกรรมในภาคกลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2519 : 215-216)

ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2515-2519) รัฐบาลได้เปลี่ยนนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมมาเป็นการส่งออกมากขึ้น โดยใช้มาตรการส่งเสริมการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ การคืนภาษีแก่ผู้ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก การให้สิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ยกเว้นภาษีการค้า เครื่องจักร และปัจจัยในการผลิตอื่น ๆ ซึ่งนำมาใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านสินเชื่อ ด้านการส่งออก

ผลของนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า และส่งเสริมการส่งออก ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฯ ฉบับที่ 1-3 ก่อให้เกิดปัญหาการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณกรุงเทพมหานครและใกล้เคียง เพราะต้องพึ่งพาเมืองท่าและตลาด ผลที่เกิดตามมาคือการอพยพของประชากรจากชนบท ปัญหาที่อยู่อาศัย ภาวะแวดล้อมเป็นพิษ ตลอดจนการกระจายรายได้อย่างพลิกเสียงไม่ได้

ในระยะแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) รัฐบาลได้มีนโยบายกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อแก้ปัญหาการกระจุกตัวของโรงงาน อุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครและใกล้เคียง แต่ผลในทางปฏิบัติยังไม่ค่อยบรรลุวัตถุประสงค์มากนัก ดังจะเห็นได้ว่าในปี 2516 โรงงานที่จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 36,057 โรง อยู่ในเขตภาคกลางร้อยละ 41.2 ในกรุงเทพมหานครร้อยละ 23 ขณะที่ปี 2522 โรงงานอุตสาหกรรมทั้งประเทศมีจำนวน 67,736 โรง อยู่ในภาคกลางร้อยละ 40.9 และใน กรุงเทพมหานครร้อยละ 21.2 พอมาถึงปี 2525 โรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 86,015 โรง ตั้งอยู่ในภาคกลางร้อยละ 41.6 และในกรุงเทพมหานครร้อยละ 22.4

นโยบายและมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นตัวนำในการปรับโครงสร้าง เศรษฐกิจ เพิ่มประสิทธิภาพทาง เศรษฐกิจ และเพิ่มผลผลิต และปรับความสมดุลในการพัฒนาประเทศ โดยกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น โดยตั้งความหวังที่จะนำพาประเทศเข้าสู่ยุค "ประเทศกึ่งอุตสาหกรรม" ในอนาคต ในการนี้รัฐบาลได้กำหนดแผนงานสำคัญคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา เป็นกลยุทธ์หลักในการดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ส่วนในพื้นที่อื่น ๆ รัฐบาลเน้นให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม และเน้นให้กระจายแหล่งที่ตั้งออกจากบริเวณ กทม. ไปสู่ส่วนภูมิภาคอื่น ๆ ให้มากขึ้น และในส่วนวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ นั้น นโยบายกำหนดให้พยายามใช้วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตในประเทศให้มากขึ้น โดยมุ่งเป้าหมายผลผลิตเพื่อการส่งออกมากกว่า เพื่อทดแทนการนำเข้า สำหรับอุตสาหกรรมที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เน้นพิเศษ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่มีลักษณะดังนี้

- อุตสาหกรรมที่มีพื้นฐานจากการเกษตร
- อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก
- อุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูง
- อุตสาหกรรมที่ประหยัด เชื้อเพลิง
- อุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค

ทั้งนี้ โดยมีนโยบายที่จะให้การส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป อัญมณี เครื่องประดับ เครื่องเรือน ผลิตภัณฑ์จากยาง หนัง และไม้ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องแต่งกาย วัสดุก่อสร้าง ชิ้นส่วนเครื่องไฟฟ้า รถยนต์และจักรยานยนต์ และอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมเบโตรเคมี และอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี เป็นต้น

สำหรับเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม คือให้อุตสาหกรรมส่วนรวมมีการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.6 ต่อปี ให้อุตสาหกรรมส่งออกขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี อุตสาหกรรมผลิตเพื่อใช้ภายในประเทศขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี โดยให้อุตสาหกรรมขนาดย่อมขยายตัวในอัตราสูงกว่าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และอุตสาหกรรมในภูมิภาคขยายตัวเร็วกว่าในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง มีเป้าหมายการจ้างงานเพิ่มในภาคอุตสาหกรรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7.6 ต่อปี หรือประมาณปีละ 168,400 คน และเพิ่มการใช้พลังงานจากน้ำมันปิโตรเลียมในภาคอุตสาหกรรมไม่เกินร้อยละ 4 ต่อปี ประการสุดท้าย จะพัฒนาและปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป็นรายหมวด 10 หมวด โดยดำเนินการปีละ 2 หมวด ดังตารางที่ 5.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.1 กำหนดระยะเวลาแสดงแผนปฏิบัติการปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม เฉพาะประเภท

แผนงานและโครงการ		ปี				
		2525	2526	2527	2528	2529
การปรับปรุงโครงสร้างภายใน	• ยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์					
	• เคมี และพลาสติก					
	• สิ่งทอ					
	• เหล็ก โลหะ และเครื่องจักร					
	• เซรามิค และกระดาษ					
	• ผลิตภัณฑ์หนัง ยาง และไม้					
• แปรรูปอาหาร						
การส่งเสริมการลงทุนและส่งออก	• ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ และแปรรูปอาหาร					
	• เคมี พลาสติก อโลหะ อัญมณี เซรามิค เครื่องจักรกล หนัง ยาง และไม้					
	• กระดาษ					
	• ไม้แปรรูป					
การพัฒนาเทคโนโลยี	• ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เหล็ก โลหะ และเครื่องจักร					
	• เคมี และพลาสติก					

ที่มา : ฝ่ายวางแผนอุตสาหกรรม กองโครงการเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นโยบาย แนวทาง และมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคตะวันออก

รัฐบาลมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อตอบสนองค่อนโยบายการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ คือ ด้านการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ การสร้างความสมดุลของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรม และการกระจายความเจริญสู่ส่วนภูมิภาค รวมทั้งจะใช้การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกนี้เป็นตัวนำ หรือเปิดประตูการพัฒนาให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่ล้าหลังของประเทศด้วย โดยได้กำหนดแนวทางและมาตรการพัฒนาดังนี้

- เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมที่จะเป็นตัวนำให้เกิดการจ้างงานและการพัฒนาเมืองในอุตสาหกรรม 6 ประเภท คือ อุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมต่อเนื่อง อุตสาหกรรมที่มีมลภาวะ อุตสาหกรรมเบาซึ่งรวมถึงอุตสาหกรรมบริการซ่อมเรือด้วย อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมการเกษตร

- พัฒนาอุตสาหกรรมประเภทที่เหมาะสมกับแหล่งที่ตั้งในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม 5 เขต คือ

มาบตาพุด เขตอุตสาหกรรมหลัก อุตสาหกรรมต่อเนื่อง อุตสาหกรรมที่มีมลภาวะ และอุตสาหกรรมบริการและการก่อสร้าง

แหลมฉบัง เขตอุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมการเกษตร

ชลบุรี เขตอุตสาหกรรมบริการของเมือง

ระยอง เขตอุตสาหกรรมการเกษตร

ฉะเชิงเทรา เขตอุตสาหกรรมการเกษตร

- จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม บริเวณแหลมฉบัง มาบตาพุด และฉะเชิงเทรา เพื่อให้เป็นจุดริเริ่มของการพัฒนาอุตสาหกรรม

- ให้เงินอุดหนุน เพื่ออบรมคนงานแก่โรงงานทุกโรงในปีแรกของการประกอบการ และขยายการฝึกอบรมฝีมือแรงงานทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน

- จัดตั้งระบบการสื่อสารและการคมนาคมที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อให้การติดต่อระหว่าง พชอ. และ กทม. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- ให้บริการด้านเงินทุนแก่อุตสาหกรรมที่ตั้งใน เขตพัฒนาอุตสาหกรรม โดยผ่าน สถาบันการเงินด้วยการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน รวมทั้งจัดตั้งกองทุนให้ผู้ประกอบการกู้ยืมสำหรับใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนระยะแรก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านโยบายการพัฒนาพื้นที่ พชอ. จะเน้นในเขตอุตสาหกรรม 5 เขต ดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัตินั้น การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรมหลักจากรัฐบาลซึ่งมีความสำคัญสูงสุดของแผนงานพัฒนา พชอ. จะลงในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยองเป็นส่วนใหญ่ ส่วนพื้นที่แหลมฉบังซึ่ง เป็นพื้นที่เป้าหมายอีกแห่งหนึ่ง มีความสำคัญน้อยกว่า เพราะเป็นแค่เพียงเขตส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมเบาประเภทต่าง ๆ เท่านั้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาพื้นที่ บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยองนั่นเอง

ผลของนโยบายและมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคตะวันออกที่มีต่อจังหวัดระยอง

นโยบายการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 กำหนดให้ระยอง เป็นจังหวัดหนึ่งในสามจังหวัดที่จะดำเนินการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญ และแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมหลักของประเทศ โดยกำหนดให้พื้นที่ระหว่างลัดทียบ-เขตเทศบาลเมืองระยอง เนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 123,750 ไร่ เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่ทันสมัย และเป็นที่ตั้งอุตสาหกรรมหลัก

คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้พิจารณาความเหมาะสมและสภาพที่ตั้งอุตสาหกรรมหลัก และสรุปเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2524 อนุมัติในหลักการในประเด็นต่าง ๆ ที่มีผลต่อจังหวัดระยอง ดังนี้

- ให้อุตสาหกรรมหลักต่าง ๆ ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณตำบลมาบตาพุด ตำบลหัวไผ่ จังหวัดระยอง และในบริเวณใกล้เคียง

- อนุญาตให้ตั้งโรงงาน เบโตร์เคมีคัลไทยจำกัด ที่บ้านปลวก เกตุ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง ประกอบกิจการผลิตเม็ดพลาสติกจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

- ให้ สสช. จัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการ ประสานงาน ปฏิบัติงานตามแผน และติดตามรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยราชการต่าง ๆ รวมถึงการจัดบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ด้วย

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2526 อนุมัติให้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกที่เกี่ยวกับระยอง มีดังนี้

- ให้เร่งพัฒนาท่าเรือมาบตาพุด โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด

- ให้เจรจาติดต่อขอความช่วยเหลือด้านเงินทุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น สำหรับงานสำรวจ ออกแบบรายละเอียดการพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึก นิคมอุตสาหกรรม และระบบสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จะให้บริการแก่อุตสาหกรรม

- ให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รับผิดชอบการจัดการและบำรุงรักษาท่าส่งน้ำดอกกราย-มาบตาพุด เมื่อกรมชลประทานก่อสร้างเสร็จแล้ว และให้เป็นเจ้าของเรื่องพัฒนาท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด

- ให้จัดตั้งอุตสาหกรรมปิโตรเคมีขึ้น ที่ตำบลมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยเร็ว ให้สามารถทำการผลิตได้ในปี 2530

จังหวัดระยองในฐานะที่ถูกกำหนดให้เป็นแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมหลัก และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอีกหลายประการจากรัฐบาลดังกล่าวได้เตรียมการรองรับใน 2 ประการ คือ ประการแรก ได้ร่วมกับสำนักผังเมืองประกาศใช้ผังเมืองรวมจังหวัดระยอง กำหนดการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ รวม 9 ประเภท ในเขตอำเภอเมืองระยอง โดยกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2526) ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2526 ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาและดำรงรักษาเมืองสิ่งแวดล้อม และการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย ในประการที่ 2 จังหวัดระยองได้แต่งตั้งคณะทำงานสาขาอุตสาหกรรม การพาณิชย์และบริการ โดยมีอุตสาหกรรมจังหวัดเป็นประธาน ให้ทำหน้าที่พิจารณาถ่วงดุลแผนพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเสนอต่อจังหวัด แผนที่ได้เสนอเป็นแผนปฏิบัติการครอบคลุมการฝึกอบรมผู้ประกอบการ การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้บริการข้อมูลอุตสาหกรรม การฝึกอบรมความปลอดภัยในโรงงาน การฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัว การส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรและการประมง การประชาสัมพันธ์ และการจัดทำเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

นโยบายสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม

รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 เพื่อเร่งรัดการลงทุนในประเทศ กฎหมายฉบับนี้ ออกมาเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ลงทุน โดยการกำหนดระบบการให้สิทธิและประโยชน์ที่เหมาะสม สำหรับการจูงใจให้มีการลงทุนในกิจการที่รัฐให้ความสำคัญและประสงค์จะส่งเสริม ให้มีการคุ้มครองกิจการที่รัฐให้การส่งเสริมที่ทันต่อเหตุการณ์ (ร.ค.ท. เสถียร วิชัยลักษณ์, พ.ศ.อ.สืวงศ์ วิชัยลักษณ์ 2527 : 10-23)

ก. การให้สิทธิและประโยชน์

ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมาย ดังนี้

1. สิทธิและประโยชน์จะให้แก่ผู้ได้รับการลงทุนทั่วไป มีดังนี้

- อนุญาตให้คนต่างด้าว เข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุน หรือดำเนินการประการอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน
- อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ คู่สมรสและบุคคลซึ่งอยู่ในความอุปการะของบุคคลดังกล่าว เข้ามาในราชอาณาจักรได้แม้ว่าจะเกินจำนวนและระยะเวลาที่กฎหมายว่าด้วยคนเข้า เมืองกำหนด และอนุญาตให้ทำงานได้
- อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ได้เกินจำนวนที่กฎหมายที่ดินกำหนด ได้รับยกเว้นอากรขาเข้า และหรือภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ หรือถ้าซื้อจากในประเทศก็ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขาย เครื่องจักรนั้น ได้รับการยกเว้นภาษีการค้าสำหรับของนั้น
- ได้รับการลดหย่อนอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือกรณีที่มีชื่อสิ่งของที่จำเป็นดังกล่าวจากในราชอาณาจักรก็ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายได้รับการลดหย่อนภาษีการค้าสำหรับของนั้น
- ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้รับ ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 8 ปี
- ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อเสียภาษีเงินได้

- ได้รับอนุญาตให้นำหรือส่งเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักรได้ เมื่อเงินนั้น เป็น เงินทุนที่นำเข้ามาหรือเงินปันผลหรือผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากเงินทุนนั้นหรือเป็นเงินกู้ต่างประเทศที่นำมาลงทุน หรือเงินที่มีข้อยกพันกับต่างประเทศ ตามสัญญา เกี่ยวกับการใช้สิทธิและบริการต่าง ๆ ในการประกอบกิจการ

2. สิทธิและประโยชน์ที่อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

นอกจากนี้ กฎหมายยังเปิดโอกาสให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในอันที่จะให้สิทธิประโยชน์พิเศษแก่ผู้ได้รับส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

- ลดหย่อนภาษีการค้าสำหรับการขายผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตของกิจการที่ได้รับรับการส่งเสริม
- ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้รับร้อยละ 50 ของอัตราปกติ เป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่พ้นระยะเวลา 8 ปีที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือพ้นจากวันที่เริ่มมีรายได้ในกรณีที่ไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล
- อนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปา 2 เท่า ของจำนวนเงินที่ได้เสียไป เพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล
- อนุญาตให้หักเงินที่ได้จ่ายไปในการติดตั้ง หรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจการจากกำไรสุทธิปีใดปีหนึ่งหรือหลายปี ไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินที่ได้ลงทุนไปแล้ว

3. สิทธิและประโยชน์สำหรับผู้ประกอบกิจการเพื่อการส่งออก

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนอาจจะให้สิทธิและประโยชน์พิเศษสำหรับผู้ได้รับการส่งเสริมที่ประกอบกิจการเพื่อการส่งออกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังนี้

- ยกเว้นทั้งอากรขาเข้า และภาษีการค้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อในการผลิตเฉพาะเพื่อการส่งออก หรือถ้าหากซื้อสิ่งของดังกล่าวจากในประเทศ ก็ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายของนั้นได้รับการยกเว้นภาษีการค้าสำหรับของนั้น
- ยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับของที่ผู้ได้รับการส่งเสริม นำเข้ามา เพื่อส่งกลับออกไป

- ยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับผลผลิตที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบ

- อนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 5 ของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจากการส่งออก

ข. การให้หลักประกันและการคุ้มครอง

นอกจากสิทธิและประโยชน์ที่รัฐให้แก่ผู้ได้รับการส่งเสริมแล้ว ยังมีหลักประกันและการคุ้มครองกิจการที่รัฐให้กับผู้ได้รับการส่งเสริมอีกหลายประการ ดังนี้

- ไม่โอนกิจการเป็นของรัฐ และไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่ เป็นการแข่งขันกับกิจการที่ได้รับการส่งเสริม

- ไม่ทำการผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลชนิดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกับที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตได้

- ไม่ควบคุมราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลที่ได้ เว้นแต่กรณีจำเป็นเพื่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ

- อนุญาตให้ส่งผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลที่ได้จากกิจการออกนอกราชอาณาจักรได้เสมอไป เว้นแต่กรณีจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ

- ไม่อนุญาตให้องค์กรของรัฐบาลนำเข้าโดยได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าซึ่งผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลชนิดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกับของผู้ได้รับการส่งเสริม

- จัดเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับการนำเข้าผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลชนิดเดียวกันหรือคล้ายคลึง หรือทดแทนกันกับที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตหรือประกอบ

- ถ้าการจัดเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ ไม่เพียงพอสำหรับการให้ความคุ้มครองกระทรวงพาณิชย์มีอำนาจออกระเบียบห้ามนำเข้า เสียเลยได้

ค. เขตส่งเสริมการลงทุนและนิคมอุตสาหกรรม

1. เขตส่งเสริมการลงทุน รัฐบาลโดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ออกประกาศเขตส่งเสริมการลงทุน เพื่อเป็นการช่วยเร่งกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และ

ขยายบริการสังคมให้ไปถึงมือประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นชนบทให้มากที่สุด ผู้ลงทุนในเขต
ที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดเป็น "เขตส่งเสริมการลงทุน" จะได้รับสิทธิประโยชน์
เพิ่มเติมเป็นพิเศษจากสิทธิประโยชน์ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนธรรมดา ทั้งยังได้รับประโยชน์
จากบริการสาธารณสุขภาค และสิ่งอำนวยความสะดวกมูลฐานของรัฐ ซึ่งจะได้ระดมจัดให้แก่ท้องถิ่น
ในเขตส่งเสริมการลงทุนให้สมบูรณ์เป็นลำดับแรกก่อนท้องถิ่นอื่น

ในการนี้ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนด เขตส่งเสริมการลงทุน
ตามประกาศที่ 36/2521 โดยแบ่งเป็น 4 เขต ครอบคลุมพื้นที่ 12 อำเภอใน 7 จังหวัด คือ
(แผนที่ 5-1)

เขต 1

จังหวัด เชียงใหม่ : อำเภอ สันกำแพง
จังหวัด ตาก : อำเภอ แม่สอด
จังหวัด ลำพูน : อำเภอ เมืองลำพูน

เขต 2

จังหวัด นครราชสีมา : อำเภอ เมืองนครราชสีมา อำเภอ ปักธงชัย
และอำเภอ ปากช่อง
จังหวัด สระบุรี : อำเภอ เมืองสระบุรี
และอำเภอ แก่งคอย

เขต 3

จังหวัด ชอนแก่น : อำเภอ เมืองชอนแก่น
และอำเภอ บ้านไผ่

เขต 4

จังหวัด สงขลา : อำเภอ เมืองสงขลา
และอำเภอ ทาดใหญ่

นอกจากนี้ ยังถือว่านิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรม เอกชนที่ได้รับการ
ส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็น "เขตส่งเสริมการลงทุน" ด้วย

แนวทางการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง		
แผนที่แสดง : เขตส่งเสริมการลงทุน		
<p>สัญลักษณ์ :</p> <p>เขต 1 : เชียงใหม่ : อ. สันกำแพง ตาก : อ. แม่สอด ลำพูน : อ. เมือง</p> <p>เขต 2 : นครราชสีมา : อ. เมือง อ. ปากช่อง อยุธยา : อ. เมือง อ. แก่งคอย</p> <p>เขต 3 : ชอนแก่น : อ. เมือง อ. บ้านฉาง</p> <p>เขต 4 : ฉะเชิงเทรา : อ. เมือง อ. ทาดใหญ่</p> <p>รวมทั้ง : เขตนิคมอุตสาหกรรมของ กบอ. ที่ได้รับการส่งเสริมจาก อ.อ.</p>		
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน		แผนที่ 5.1

2. เขตนิกมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรม

นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรม คือ พื้นที่ที่จัดสรรไว้เป็นที่จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม โดยการจัดสร้างระบบบริการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท ถนน ท่อระบายน้ำ โรงงานกำจัดน้ำเสีย ฯลฯ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่โรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพื่อสนองนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ กระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมออกไปสู่ส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาสภาพที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีได้เป็นไปตามผังเมืองที่ถูกต้อง นิคมอุตสาหกรรมดำเนินงานและบริการโดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม ส่วนเขตอุตสาหกรรมดำเนินการโดยเอกชน นิคมอุตสาหกรรมที่ได้เปิดดำเนินการแล้วมี 5 แห่ง คือ

ก) นิคมอุตสาหกรรมบางชัน ตั้งอยู่บริเวณแขวงคันนายาว เขตบางกะปิ และตำบลบางชัน เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ 677 ไร่ มีโรงงานเข้าประกอบการแล้ว 63 โรง ยังเหลือพื้นที่อีกประมาณ 13 ไร่

ข) นิคมอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออกลาดกระบัง อยู่ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ 1,390 ไร่ ห่างจากท่าเรือกรุงเทพ 30 กิโลเมตร มีโรงงานเข้าประกอบกิจการแล้ว ในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป 26 โรง และในเขตอุตสาหกรรมส่งออก 6 โรง มีพื้นที่เหลืออยู่อีกประมาณ 81 ไร่

ค) นิคมอุตสาหกรรมบางปู เป็นเขตอุตสาหกรรมทั่วไป ตั้งอยู่บริเวณ กิโลเมตรที่ 34 ถนนสุขุมวิท ตำบลบางปูใหม่ และตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีพื้นที่รวม 3,733 ไร่ ดำเนินงานโดยภาคีรัฐบาลร่วมกับภาคเอกชน โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ร่วมกับบริษัทพัฒนาที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ประเทศไทย จำกัด มีโรงงานเข้าประกอบการแล้ว 33 โรง

ง) นิคมอุตสาหกรรมเมืองใหม่ บางพลี จัดตั้งโดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยร่วมกับการเคหะแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่กิโลเมตรที่ 23 ถนนบางนา-ตราด อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีเนื้อที่ 455 ไร่

จ) นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ตั้งอยู่บนทางหลวงเอเชีย กิโลเมตรที่ 69-70 จากจังหวัดลำปาง อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีเนื้อที่ 1,760 ไร่

นอกจากนิคมอุตสาหกรรมที่เปิดดำเนินการแล้วดังกล่าว ยังมีโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภายใต้แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 อีก 5 โครงการ คือ

จ) โครงการนิคมอุตสาหกรรมและชุมชนใหม่ แหลมฉบัง ตั้งอยู่ในบริเวณ แหลมฉบังตัดกับบริเวณที่จะก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จะจัดเป็นนิคมอุตสาหกรรมสำหรับโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก อุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมประเภทโรงแปดกระดาษ เป็นต้น และอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยท่าเรือ

ข) โครงการนิคมอุตสาหกรรมและชุมชนใหม่ มาบตาพุด มีพื้นที่ประมาณ 20,000 ไร่ ตั้งอยู่ตำบลห้วยโป่ง และตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยมีพื้นที่บางส่วนติดทะเล สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี อุตสาหกรรมโซดาแอช และท่าเรือทั่วไป

ข) โครงการนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (จังหวัดสงขลา) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดเล็ก ในพื้นที่ 800 ไร่ ปัจจุบันกำลังดำเนินการจัดซื้อที่ดิน

ฅ) โครงการนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อมและบริการที่จังหวัดนครราชสีมา จัดตั้งขึ้นเพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมและอุตสาหกรรมบริการ มีพื้นที่ 150 ไร่ ปัจจุบันกำลังดำเนินการจัดซื้อที่ดิน

ฉ) โครงการนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรสาคร ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นในการศึกษาความเป็นไปได้ มีเนื้อที่ 2,080 ไร่ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างดำเนินการจัดซื้อที่ดิน

นอกจากนี้ ยังมีโครงการพัฒนาที่ดินของเอกชนที่จัดตั้ง เป็นเขตอุตสาหกรรม เช่น เขตอุตสาหกรรมนวนคร และบริษัทมาบุญครองการนิคมอุตสาหกรรม จำกัด เขตอุตสาหกรรมเหล่านี้ ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

กิจการในเขตส่งเสริมการลงทุน จะได้รับสิทธิพิเศษหลายประการ เช่น ได้รับส่วนลดหย่อนภาษีการค้าจากการขายผลิตภัณฑ์ และภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมจากสิทธิประโยชน์ที่ให้แก่ผู้ได้รับการส่งเสริมตามปกติ และยังสามารถหักค่าขนส่งเป็น 2 เท่า ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล และหักค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกจากกำไรสุทธิได้ด้วย

สถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ

ก. ลักษณะความเจริญเติบโตสาขาอุตสาหกรรมของประเทศ

1. การขยายตัวของสาขาอุตสาหกรรมในระยะที่ผ่านมา

ในช่วงเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ประมาณร้อยละ 7 ต่อปี ในขณะที่อัตราการขยายตัวของผลผลิตสาขาอุตสาหกรรม (มูลค่าเพิ่ม) สูงถึงประมาณร้อยละ 10.4 ต่อปี และถ้าเทียบกับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (GDP) จะพบว่า อัตราการขยายตัวของผลผลิตสาขาอุตสาหกรรมสูงกว่าอัตราการขยายตัวของ GDP ในช่วงเวลา (ตารางที่ 5.2) แม้แต่ในช่วงเวลาที่มีวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันในปี 2516 และปี 2522 ผลผลิตสาขาอุตสาหกรรมก็ยังคงมีอัตราการเพิ่มที่สูงถึงร้อยละ 11.2 ต่อปี

นอกจากนี้ ในช่วงเวลาที่ผ่านมาดังกล่าว โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก จะเห็นได้ว่าในปี 2503 มูลค่าเพิ่มสาขาเกษตรเป็นร้อยละ 40 ของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศลดมาเป็นร้อยละ 30.3 และร้อยละ 24.2 ในปี 2515 และ 2525 ตามลำดับ ในขณะที่มูลค่าเพิ่มสาขาอุตสาหกรรมในปี 2503 เป็นร้อยละ 13.1 พหุภัณฑ์ในประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 17.0 และร้อยละ 28.8 ในปี 2515 และ 2525 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจสาขาเกษตรเริ่มลดความสำคัญลงเรื่อย ๆ ในขณะที่เศรษฐกิจสาขาอุตสาหกรรมมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น (ตารางที่ 5.3)

ในส่วนโครงสร้างการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตเป็นอย่างมาก ในปี 2503 มากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าเพิ่มสาขาอุตสาหกรรมมาจากหมวดอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ ร้อยละ 13.2 จากหมวดสิ่งทอ สัตว์ส่วนของหมวดอุตสาหกรรมที่เหลือรวมกันแล้วเพียงร้อยละ 28.5 แต่ในปี 2523 สัตว์ส่วนของหมวดอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ สัตว์ส่วนได้ลดลงอย่างมากเหลือเพียงประมาณร้อยละ 31.5 ในขณะที่หมวดสิ่งทอ ๆ หมวดส่วนประกอบทางเคมี ยีโตรีเลียมายางและพลาสติก หมวดคอโลหะ และผลิตภัณฑ์แร่ หมวดผลิตภัณฑ์โลหะเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ยิ่งกว่านั้น ภายในแต่ละหมวดอุตสาหกรรมยังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปสู่ผลิตภัณฑ์ยากกว่า เช่น เมื่อปี 2503 ผลผลิตของหมวดเครื่องจักรและผลิตภัณฑ์โลหะ ส่วนใหญ่เป็น

ตารางที่ 5.2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง GDP และมูลค่าเพิ่มสาขาอุตสาหกรรมในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา
หน่วย : ล้านบาท ราคาคงที่ปี 2515

ปี พ.ศ.	GDP	มูลค่าเพิ่มสาขาอุตสาหกรรม
2503	70,139	8,389
2508	99,544	14,249
2513	150,092	23,320
2514	157,088	25,202
2515	164,626	27,864
2516	180,146	31,523
2517	189,950	34,403
2518	203,514	36,787
2519	221,225	42,529
2520	237,173	48,071
2521	261,097	52,521
2522	276,907	57,841
2523	292,852	60,597
2524	311,270	64,490
2525	324,032	67,317
2526	342,878	71,947

ที่มา : รายได้ประชาชาติ ประเทศไทย, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 5.3 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2503, 2515 และ 2525

	2503	2515	2525
ประชากร (ล้านคน)	27.1	38.6	48.4
อัตราการขยายตัวประชากร (%)		3.0	2.3
รายได้ประชาชาติต่อหัว (บาท ณ ราคาตลาด)	2,056	4,257	14,906
ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) (ล้านบาท ณ ราคาตลาด)	55,816	164,626	846,136
ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (ล้านบาท ณ ราคาตลาด ปี 2515)	70,600	164,626	324,032
อัตราการขยายตัว (%)		7.3	7.0
มูลค่าเพิ่มสาขาเกษตรกรรม (ล้านบาท ณ ราคาคงที่ปี 2515)	28,600	37,852	78,502
ร้อยละมูลค่าเพิ่มสาขาเกษตรกรรม (% ของ GDP)	40.5	30.3	24.2
มูลค่าเพิ่มสาขาอุตสาหกรรม (ล้านบาท ณ ราคาคงที่ปี 2515)	8,300	29,725	67,317
ร้อยละมูลค่าเพิ่มสาขาอุตสาหกรรม (% ของ GDP)	11.8	17.0	20.8
มูลค่าสินค้าเข้า (% ของ GDP)	17.2	18.8	23.2
มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมนำเข้า (% ของการนำเข้ารวม)	74.6	74.2	66.1 ^{1/}
มูลค่าสินค้าออก (% ของ GDP)	15.4	13.7	18.9
มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก (SITC) (ร้อยละของการส่งออกรวม)	1.4	10.1	11.7
การจ้างงานในสาขาอุตสาหกรรม (% ของการจ้างงานรวม)	3.4	7.7	6.8 ^{1/}

หมายเหตุ 1/ ข้อมูลปี 2521

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย

อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในครัวเรือน การซ่อมและบำรุงเครื่องยนต์ แต่ในปี 2523 การผลิตเครื่องจักร อุปกรณ์การขนส่ง และอุปกรณ์ไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นมาก (ตารางที่ 5.4)

2. การขยายตัวของสาขาอุตสาหกรรมในช่วงปี 2525-2526

จากการดำเนินงานตามแนวทางพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะ 2 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เมื่อพิจารณาจากตัวเลขมูลค่าเพิ่ม บวกกว่าสาขาอุตสาหกรรมได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.4 และ 6.9 ในปี 2525 และ 2526 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน 7 คือ ร้อยละ 7.6 ต่อปี ภาวะอุตสาหกรรมโดยทั่วไปในปี 2525 ค่อนข้างจะซบเซาเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 5.4) สาเหตุสำคัญคือภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาค่อนข้างมากตั้งแต่วิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่สองเมื่อปี 2522 ความต้องการสินค้าภายในประเทศลดตัวลง โดยเฉพาะผู้บริโภคส่วนใหญ่ ได้แก่เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาต่ำ ทำให้กำลังซื้อลดลง ประกอบกับความต้องการซื้อจากต่างประเทศอ่อนตัวลงเช่นกัน เพราะเศรษฐกิจโลกยังไม่ฟื้นตัวและอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูงเป็นเวลานาน

ในปี 2525 อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวค่อนข้างสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ 7 ขยายตัวร้อยละ 7.4 นอกจากนี้ ก็มีอุตสาหกรรมอาหาร 7 อุตสาหกรรมส่วนประกอบทางเคมีปิโตรเลียม ยางและพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์แร่โลหะ ซึ่งมีอัตราขยายตัวระหว่างร้อยละ 2-5 ในขณะที่อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ และอุตสาหกรรมกลุ่มวิศวกรรม อันได้แก่ อุตสาหกรรมโลหะขั้นพื้นฐานและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ 7 ล้วนแต่ลดปริมาณการผลิตลง

ในปี 2526 อุตสาหกรรมหลายชนิดเริ่มฟื้นตัวหลังจากที่ค่อนข้างซบเซาเมื่อปีที่แล้ว ได้แก่ อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์ และอุตสาหกรรมโลหะขั้นพื้นฐาน ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ 7 และอุตสาหกรรมอาหารนั้น ยังคงมีอัตราขยายตัวค่อนข้างดีต่อเนื่องจากปีที่แล้ว

ตารางที่ 5.4 ผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมของประเทศตามราคาคงที่ ปี 2515

หน่วย : ล้านบาท

หมวดอุตสาหกรรม ^{1/}	2503	2513	2523	2524	2525	2526
อาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ	4,827	10,234	19,089	19,555	20,501	21,046
สิ่งทอ เครื่องแต่งกาย	1,095	3,250	14,720	15,984	17,169	18,575
เครื่องประดับและเครื่องหนัง						
ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้	495	1,043	1,182	1,260	1,220	1,347
กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	331	920	2,624	2,867	2,863	2,821
ส่วนประกอบทางเคมี	613	3,264	9,754	10,154	10,388	11,103
ปิโตรเลียม ยางและพลาสติก						
โลหะและผลิตภัณฑ์แร่โลหะ	240	1,179	3,387	3,671	3,779	4,116
โลหะขั้นพื้นฐาน	36	392	710	593	533	539
ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องมือ	579	2,491	7,783	8,706	8,674	10,366
เครื่องจักรและอุปกรณ์						
โรงสีข้าว ^{2/}	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	75	547	1,348	1,700	2,010	2,339
รวมทั้งหมด	8,290	23,320	60,579	64,490	67,317	72,252

หมายเหตุ 1/ หมวดอุตสาหกรรมแบ่งตามมาตรฐานของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

2/ ตัวเลขมูลค่าผลิตภัณฑ์จากโรงสีข้าว รวมอยู่ในหมวดอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (โดยปรับตัวเลขให้สอดคล้องกับการแบ่งประเภทอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม)

ข. แนวโน้มทิศทางการกระจายตัวอุตสาหกรรมของประเทศ

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่จะกระจายแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมไปในส่วนภูมิภาคทั้งในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 4 และ 5 แต่อย่างไรก็ตาม ผลจากการที่ความเจริญทางเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ รวมอยู่แต่ใน กทม. ประกอบกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้กับผู้ประกอบการเพื่อจูงใจให้เข้าไปดำเนินการในภูมิภาคยังไม่พอเพียงที่จะชดเชยข้อเสียเปรียบของการไปตั้งโรงงานในต่างจังหวัด จำนวนโรงงานที่ได้รับอนุญาตตั้งหรือขยายจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม (ยกเว้นโรงสีข้าว) เมื่อสิ้นปี 2521 ซึ่งเป็นปีต้นของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 4 มีจำนวน 27,248 โรง ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 46.9 ตั้งอยู่ในเขต กทม. และถ้ารวมจังหวัดใกล้เคียง เข้าไปด้วยจะเป็นร้อยละ 54.6 ที่เดียวก็เกินกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ รองลงมาได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคเหนือและภาคใต้ เมื่อมาถึงปี 2526 ปรากฏว่าลักษณะการกระจายอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตยังเป็นเช่นเดิม แต่มีแนวโน้มที่จะกระจายมากขึ้น คือโรงงานร้อยละ 45.1 ยังตั้งอยู่ในเขต กทม. และถ้ารวมจังหวัดใกล้เคียง เข้าไปด้วยจะเป็นร้อยละ 52.7 นับว่าสัดส่วนจำนวนโรงงานที่ตั้งใน กทม. และจังหวัดใกล้เคียง เทียบกับปี 2521 ลดลงเล็กน้อย รองลงมาได้แก่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ขณะที่ภาคใต้มีสัดส่วนน้อยมากคือเพียงร้อยละ 5.1 ของโรงงานทั้งหมดเท่านั้น (ตาราง 5.5)

เมื่อพิจารณาในด้านการขยายตัวของโรงงาน ปรากฏว่า มีลักษณะแนวโน้มในทางที่ดีพอสมควร กล่าวคือ อัตราการขยายตัวของโรงงานในเขต กทม. และจังหวัดใกล้เคียงประมาณร้อยละ 9.3 ต่อปี น้อยกว่าอัตราการขยายตัวของโรงงานในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 14.1, 13.2, 10.7, 9.9 แต่ในภาคใต้มีการขยายตัวต่ำมากประมาณร้อยละ 4.1 เท่านั้น (ตาราง 5.5)

ในส่วนของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ส่วนใหญ่ยังตั้งอยู่ในเขต กทม. และจังหวัดใกล้เคียง เมื่อสิ้นปี 2524 ที่ตั้งของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและเปิดดำเนินการแล้วอยู่ใน กทม. ถึงร้อยละ 30.3 และถ้ารวมจังหวัดใกล้เคียง เข้าไปด้วยแล้ว จะคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70 อีกร้อยละ 16.3 ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดอื่น ๆ ของภาคกลาง ส่วนในภาคอื่นมีจำนวนโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนน้อย ประมาณร้อยละ 2-5 เท่านั้น

ตารางที่ 5.5 จำนวนโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งหรือขยาย (ไม่รวมโรงสีข้าว) จากกรมโรงงานอุตสาหกรรม แยกตามแหล่งที่ตั้ง ปี 2521-2526

แหล่งที่ตั้ง	2521 ^{1/}		2522 ^{1/}		2523 ^{1/}		2524 ^{1/}		2525 ^{1/}		2526 ^{1/}		อัตราเพิ่ม 2521-2526 (% ต่อปี)
กรุงเทพมหานคร	12,799	(46.9)	14,184	15,832	17,319	19,123	19,833	(45.1)					9.2
กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ^{2/}	14,866	(54.6)	16,339	18,232	20,037	22,154	23,189	(52.7)					9.3
จังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง	2,980	(10.9)	3,375	3,802	4,176	4,537	4,956	(11.3)					10.7
ภาคตะวันออก	2,372	(8.7)	2,902	3,120	3,304	3,523	3,803	(8.7)					9.9
ภาคเหนือ	1,972	(7.2)	2,439	2,778	3,000	3,344	3,810	(8.7)					14.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,202	(11.8)	4,133	4,589	5,074	5,400	5,948	(13.5)					13.2
ภาคใต้	1,849	(6.8)	2,226	2,551	2,816	2,992	2,262	(5.1)					4.1
รวมทั้งประเทศ	27,248	(100.0)	31,414	35,072	38,407	41,950	43,968	(100.0)					10.0

หมายเหตุ 1/ โรงงานอุตสาหกรรมไม่รวมโรงสีข้าว

2/ หมายถึง กทม. สมุทรปราการ ปทุมธานี และนนทบุรี

ที่มา : สถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในแต่ละจังหวัด จำแนกตามประเภทใน พรบ.โรงงาน ปี 2521-2526, กองควบคุมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเริ่มต้นใช้แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 ซึ่งเน้นนโยบายกระจาย
อุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค แบบแผนทำเลที่ตั้งของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมีการเปลี่ยนแปลง
กล่าวคือ แม้โรงงานที่เปิดใหม่ส่วนใหญ่ยังคงตั้งอยู่ในเขต กทม. และจังหวัดใกล้เคียง แต่อัตราการ
ขยายตัวของโรงงานในเขตภูมิภาค เริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สูงกว่าในเขต กทม. และ
จังหวัดใกล้เคียง จากตารางที่ 5.6 จะเห็นได้ว่า ในปี 2525 อัตราการขยายตัวของโรงงานที่ได้
รับการส่งเสริม ฯ ในเขต กทม. และจังหวัดใกล้เคียงเป็นร้อยละ 7.6 ในขณะที่อัตราเพิ่มขยายตัว
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง เป็นร้อยละ 28.6, 13.0 และ 9.5 ตาม
ลำดับ ส่วนในปี 2526 พบว่า อัตราการขยายตัวของโรงงานที่ได้รับการส่งเสริมในส่วนภูมิภาค
มีสูงกว่าในเขต กทม. และจังหวัดใกล้เคียง ยกเว้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียงภาคเดียว
ที่มีอัตราการขยายตัวต่ำกว่า

อาจจะสรุปได้ว่าแม้ว่าโรงงานส่วนใหญ่ยังคงตั้งอยู่ในเขต กทม. และจังหวัด
ใกล้เคียง แต่มีแนวโน้มที่ความนโยบายการกระจายแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคของรัฐบาล
มีส่วนประสมผลสำเร็จบ้าง คือจำนวนโรงงานในเขตภูมิภาคมีอัตราการขยายตัวที่มากกว่าในเขต
กทม. และจังหวัดใกล้เคียง ดังนั้น ค่อยไปในอนาคตการกระจายแหล่งที่ตั้งอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคอาจ
จะประสมผลสำเร็จก็ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.6 จำนวนกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนแยกตามแหล่งที่ตั้ง

ปี 2524-2526

แหล่งที่ตั้ง	2524	2525	2526
กรุงเทพมหานคร	316	333 (5.4)	347 (4.2)
กรุงเทพมหานคร และ จังหวัดใกล้เคียง	726	781 (7.6)	812 (5.0)
จังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลาง	169	185 (9.5)	206 (11.3)
ภาคเหนือ	55	58 (5.4)	66 (13.8)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	21	27 (28.6)	28 (3.7)
ภาคใต้	69	78 (13.0)	93 (19.2)
รวม	1,040	1,119 (7.6)	1,205 (7.3)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออัตราเพิ่ม

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สถานการณ์การพัฒาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (และจังหวัดระยอง) ปัจจุบัน

รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยริเริ่มลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลัก และอุตสาหกรรมหนักบางประเภทก่อน เพื่อชักนำการลงทุนภาคเอกชนให้เกิดขึ้นตามแผน ทั้งนี้ ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายไว้ 2 บริเวณ คือ บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด จังหวัดระยอง และบริเวณแหล่งอุตสาหกรรมเบาแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งแต่ละบริเวณมีแผนงานพัฒนาโครงการต่าง ๆ และลักษณะความก้าวหน้า ดังนี้

ก. บริเวณแหล่งอุตสาหกรรมหลักมาบตาพุด จังหวัดระยอง

รัฐบาลกำหนดให้ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติ เป็นวัตถุดิบในการผลิต รวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ โดยรัฐจะจัดระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น ได้แก่

1. การเตรียมพื้นที่ ได้ออกพระราชบัญญัติ เวนคืนที่ดินสำหรับการพัฒนาระยะแรกแล้ว จำนวน 8,000 ไร่ และได้จัดสรรเงินให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยไปจัดซื้อที่ดินแล้ว 450 ล้านบาท พื้นที่ประมาณ 3,500 ไร่

2. การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มีสถานะความก้าวหน้า โครงการที่สำคัญ นับถึงสิ้นปี 2527 มีดังนี้

ก) ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งกำหนดพัฒนาขึ้นเพื่อบริการขนส่งวัตถุดิบ และสินค้าอุตสาหกรรมหลักต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นบริเวณมาบตาพุด คาดว่าจะเริ่มใช้บริการได้ในปี 2530 สิ่งก่อสร้างสำคัญได้แก่ท่าเทียบเรือที่สามารถรับเรือขนาด 120,000 ตัน กินน้ำลึก 13.5 เมตร และเชื่อมกันคลื่นยาวประมาณ 3.1 กิโลเมตร วงเงินลงทุนประมาณ 5,820 ล้านบาท ขณะนี้ การดำเนินการอยู่ในขั้นตอนการออกแบบรายละเอียดทางวิศวกรรม กำหนดแล้วเสร็จเดือนพฤศจิกายน 2528 การก่อสร้างเริ่มเดือนมิถุนายน 2529 กำหนดแล้วเสร็จเดือนสิงหาคม 2532

ข) นิคมอุตสาหกรรมและชุมชนใหม่มาบตาพุด พื้นที่ประมาณ 20,000 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลห้วยโป่งและตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ขณะนี้กำลังดำเนินการออกแบบรายละเอียดทางวิศวกรรม กำหนดแล้วเสร็จเดือนตุลาคม 2528 การก่อสร้างเริ่มเดือน

เมษายน 2529 กำหนดแล้วเสร็จเดือนมีนาคม 2531 ประมาณค่าลงทุน ระยะแรก 1,110 ล้านบาท

ค) ทางรถไฟสายลัดทียบ-ระยอง วางทางรถไฟสายตะวันออกต่อจากลัดทียบ ระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร ขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนออกแบบรายละเอียดจะแล้วเสร็จเดือนกรกฎาคม 2528 และการก่อสร้างจะเริ่มเดือนมกราคม 2530 กำหนดแล้วเสร็จเดือนสิงหาคม 2531 ประมาณการลงทุน 470 ล้านบาท

ง) โครงการท่อน้ำดอกกราย-มาบตาพุด โครงการนี้เป็นการก่อสร้างท่อเหล็กส่งน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.35 เมตร จากอ่างเก็บน้ำดอกกรายถึงมาบตาพุด ระยะทางประมาณ 26.5 กิโลเมตร บริษัทอิตาเลียนไทยเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างภายในวงเงินงบประมาณ 645.6 ล้านบาท ใช้เวลาก่อสร้าง 18 เดือน (27 เม.ย. 26 - 27 ต.ค. 27) ปัจจุบันการดำเนินงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว สามารถส่งน้ำได้ประมาณ 2.62 ลูกบาศก์เมตร/วินาที หรือ 578 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี

จ) ระบบสื่อสารและโทรคมนาคมต่าง ๆ บางโครงการได้เริ่มก่อสร้างแล้ว เช่น โครงการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ส่วนโครงการอื่น ๆ เช่น โทรศัพท เทเล็กซ์ กำลังอยู่ในระหว่างจัดเตรียมเพื่อการก่อสร้าง

3. โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมหลัก รัฐบาลได้จัดตั้งอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนขนาดใหญ่ และได้ร่วมทุนกับภาคเอกชนในบางโครงการ มีสาระสำคัญและความก้าวหน้าโครงการ ดังนี้

ก) โรงแยกก๊าซ ดำเนินการก่อสร้างขึ้นบริเวณสถานีก๊าซชายฝั่งที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เพื่อแยกสารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่มีมูลค่าสูงจากก๊าซธรรมชาติในรูปต่าง ๆ มีขนาดกำลังแยกก๊าซได้วันละ 350 ล้านลูกบาศก์ฟุต สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ก๊าซต่าง ๆ ได้คือ ก๊าซมีเทน 74,000 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อปี ก๊าซอีเทน 320,000 ตันต่อปี ก๊าซหุงต้ม (LPG) 457,000 ตันต่อปี ก๊าซโซลินธรรมชาติ 66,000 ตันต่อปี บริษัทที่เสนอราคาต่ำสุดและชนะการประกวดราคาได้ดำเนินการก่อสร้าง คือ กลุ่มบริษัทโตโยเอ็นจิเนียริง (ญี่ปุ่น) แรนดอล (สหรัฐ) และมิตซูบิ (ญี่ปุ่น) ในวงเงิน 4,107 ล้านบาท ซึ่งการก่อสร้างมี 3 ส่วน คือ โรงแยกก๊าซ มูลค่า 2,091.7 ล้านบาท คลังสำรองผลิตภัณฑ์และท่าเทียบเรือ (ตั้งอยู่บริเวณเขาบ่อया อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี) มูลค่า 1,508.49 ล้านบาท และท่อขนส่งผลิตภัณฑ์ 3 ท่อ ยาว

60 กิโลเมตร มูลค่า 508.37 ล้านบาท ขณะนี้การก่อสร้างได้แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2527 เริ่มดำเนินการผลิตได้ ตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม 2528 สำหรับโครงการโรงแยกก๊าซหน่วยที่ 2 นั้น ขณะนี้ อยู่ระหว่างการศึกษาพิจารณาเงินลงทุนและความคุ้มค่าของโครงการ คาดว่าจะใช้เงินลงทุนประมาณ 3,300 ล้านบาท จะเริ่มก่อสร้างได้เดือนมีนาคม 2529 มีกำลังแยกก๊าซได้ประมาณวันละ 220 ล้านลูกบาศก์ฟุต สามารถผลิตก๊าซหุงต้มได้ปีละประมาณ 220,000 ตัน

ข) โครงการอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี ได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2525 เพื่อดำเนินการจัดตั้งโรงงานปุ๋ยเคมี โดยใช้วัตถุดิบคือก๊าซธรรมชาติประมาณวันละ 65 ล้านลูกบาศก์ฟุต กรดฟอสฟอรัสและแรมไปแตส ซึ่งต้องนำมาจากต่างประเทศ กำลังผลิตปุ๋ยยูเรียและปุ๋ย NP ปีละ 510,000 ตัน และปุ๋ย NPK 650,000 ตัน ทุนจดทะเบียนเริ่มแรก 50 ล้านบาท ประกอบด้วยผู้ถือหุ้นจากภาครัฐบาล ร้อยละ 45 ภาคเอกชน ฝ่ายผลิตและจำหน่ายปุ๋ย ร้อยละ 45 ฝ่ายธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 10 ขณะนี้ทุนจดทะเบียนเพิ่มเป็น 200 ล้านบาท ขณะนี้กำลังดำเนินการคัดเลือกผู้รับเหมาออกแบบและก่อสร้างโรงงาน คาดว่าการก่อสร้างจะดำเนินการได้เดือนมีนาคม 2528 กำหนดแล้วเสร็จเดือนธันวาคม 2530

ค) โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เป็นการร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนสัญญาร่วมทุนในการก่อตั้งอุตสาหกรรมปิโตรเคมีได้ลงนามเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2526 และได้ก่อตั้งบริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติจำกัด (ปคช.) เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2527 มีเงินทุนจดทะเบียนเบื้องต้น 70 ล้านบาท โครงการอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ประกอบด้วย โครงการต่าง ๆ 5 โครงการ ใช้เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 27,000 ล้านบาท ประกอบด้วย โครงการก่อสร้างโรงงานโอเลฟินส์ ซึ่งจะผลิตเอทิลีนและโพรพิลีนจากอีเทนและโพรเพนที่ได้จากโรงแยกก๊าซ เอทิลีนโพรพิลีนนี้ ถือเป็นวัตถุดิบพื้นฐานของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอีก 4 โครงการนั้น เป็นโครงการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้เอทิลีน และโพรพิลีนเป็นวัตถุดิบผลิตเม็ดพลาสติกความหนาแน่นสูง เม็ดพลาสติกความหนาแน่นต่ำ โพลีโพรพิลีนและเม็ดพลาสติกพีวีซี. ความก้าวหน้าโครงการขณะนี้ บริษัท ฯ ได้ทำการคัดเลือกผู้รับเหมาออกแบบและก่อสร้างแล้ว จะเสร็จประมาณเดือนพฤศจิกายน 2528 คาดว่า การก่อสร้างจะแล้วเสร็จในเดือนพฤศจิกายน 2531

ข. บริเวณแหล่งอุตสาหกรรม เมาแหลมฉิม จังหวัดชลบุรี

รัฐบาลกำหนดให้บริเวณนี้ เป็นแหล่งอุตสาหกรรม เมาและอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออก โดยรัฐกำหนดแผนงานที่จะก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่อุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

1. การเตรียมพื้นที่ ได้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินสำหรับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม และทำเรื่อน้ำลึกไปแล้วร้อยละ 97 ของที่ดินทั้งหมด 10,000 ไร่

2. การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มีสถานะความก้าวหน้าโครงการสำคัญนับถึงสิ้นปี 2527 ดังนี้

ก) ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉิม รัฐบาลได้กำหนดให้พัฒนาขึ้นเพื่อรับสินค้าที่จะล้นจากท่าเรือคลองเตยและท่าเรือสัตหีบ รวมทั้งสินค้าจากแหล่งอุตสาหกรรม เมาที่จะพัฒนาขึ้น บริเวณแหลมฉิม มีสิ่งอำนวยความสะดวกท่าเทียบเรือรับเรือขนาด 120,000 ตัน กินน้ำลึก 16 เมตร 4 ท่า เชื่อมกันคลื่นยาว 1,400 เมตร มีความก้าวหน้าโครงการขณะนี้ กำลังดำเนินการออกแบบรายละเอียดทางวิศวกรรมแล้วเสร็จ เดือนธันวาคม 2528 การก่อสร้างเริ่มเดือนกันยายน 2529 กำหนดแล้วเสร็จเดือนกรกฎาคม 2532 ประมาณวงเงินลงทุนระยะแรก 6,860 ล้านบาท

ข) นิคมอุตสาหกรรมและชุมชนใหม่แหลมฉิม ตั้งอยู่ในบริเวณแหลมฉิม ติดกับบริเวณที่จะก่อสร้างท่าเรื่อน้ำลึกแหลมฉิม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นนิคมอุตสาหกรรม สำหรับโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก อุตสาหกรรมส่งออกและอุตสาหกรรมประเภทไร้มลภาวะ เป็นต้น มีสถานะความก้าวหน้าโครงการนี้ (สิ้นปี 2527) คือ ได้มีการศึกษาความเหมาะสมและจัดทำแผนแม่บทเสร็จแล้ว เมื่อเดือนกรกฎาคม 2527 ส่วนการออกแบบรายละเอียดคาดว่าจะเริ่มเดือนพฤษภาคม 2528 แล้วเสร็จเดือนกุมภาพันธ์ 2529 การก่อสร้างเริ่มเดือนกรกฎาคม 2529 แล้วเสร็จเดือนมิถุนายน 2531 ประมาณค่าลงทุนระยะแรก 1,610 ล้านบาท

ค) ท่อส่งน้ำหนองค้อ-แหลมฉิม กำลังดำเนินการจัดหาบริษัทที่ปรึกษา เพื่อออกแบบ การก่อสร้างจะเริ่มเดือนกรกฎาคม 2529 และแล้วเสร็จเดือนธันวาคม 2530 ประมาณค่าลงทุนทั้งสิ้น 310 ล้านบาท

ง) ระบบสื่อสารและโทรคมนาคมต่าง ๆ กำลังอยู่ในระหว่างการจัดเตรียมเพื่อการก่อสร้างต่อไป

จ) โครงสร้างพื้นฐานและสวัสดิการชุมชนต่าง ๆ กำหนดเริ่มก่อสร้างประมาณปลายปี 2529

แม้ว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในพื้นที่เป้าหมายทั้งสองบริเวณได้ดำเนินการก้าวหน้าไปมาก จนถึงขั้นการออกแบบและก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานหลักหลายโครงการแล้วก็ตาม แต่ความสำเร็จที่แท้จริงของแผนงานนี้ ขึ้นอยู่กับภาคเอกชนที่จะมาลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ เป็นหลัก ซึ่งในด้านรัฐบาลนั้นได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา เพื่อสร้างโอกาสการลงทุน การขยายฐานเศรษฐกิจและการพัฒนาชุมชนใหม่ที่จะ เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของกรุงเทพมหานคร

ผลจากความพยายามของรัฐบาลในอันที่จะชักจูงภาคเอกชนมาลงทุนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จพอสมควร ดังจะเห็นได้จากการ เริ่มเข้ามาตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและแสดงความจำนงขอใช้ที่ดินใน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกนับถึงสิ้นปี 2527 เป็นจำนวนรวมกันถึง 18 ราย แบ่งเป็นพื้นที่มาบตาพุด 10 ราย พื้นที่แหลมฉบัง 8 ราย (ดังตาราง 5.7, 5.8)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.7 รายชื่อบริษัทหรือนักลงทุนที่ขอใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

(ถึงสิ้นปี 2527)

ลำดับ	บริษัท/นักลงทุน	ขนาดที่ดิน (ไร่)	ประกอบกิจการ	หมายเหตุ
1	บริษัท บัญแห่งชาติ	900	ผลิตปุ๋ย เคมี	
2	บริษัท อีโตรเคมี		ผลิต เม็ดพลาสติก	
3	Technogroup Company Limited & Siam Industrial Marketing Co., Ltd	500 (ระยะแรก) 1,000 (ระยะสอง)	ร่วมทุนกับ กนอ. ในการจัดทำ นิคมอุตสาหกรรม สำหรับ Chemical, Met allurgical and Petroleum Field	
4	Metro Company Limitedและ Mercules Incorporated	200	Polypropylent	
5	นายสุนันต์ โรจนรัต	100	กระดาษคราฟท์และทิบห่อ	
6	สำนักงานพัฒนาอุตสาหกรรมหลัก กระทรวงอุตสาหกรรม	-	กำลัง เชิญประกวดราคา เพื่อ ทำการศึกษาความเหมาะสม ในการจัดตั้งโรงงานผลิตสาร ป้องกันกำจัดศัตรูพืช	
7	บริษัท สยามกลการ	500	Car Manufacturing	
8	บริษัท ไทยซีพีเพรท จำกัด	300	ตัด เรือ รีดเหล็ก ต่อเรือขนาดเล็ก	
9	บริษัท เกริกไกร	40	คลังลูกบินส่งออก	
10	บริษัท NMB	40	ประกอบอุตสาหกรรมเกี่ยวกับ โลหะ	

ที่มา : ศูนย์วิเคราะห์และประสานแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ

ตารางที่ 5.8 รายชื่อบริษัทหรือนักลงทุนที่ขอใช้ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง
(ถึงสิ้นปี 2527)

ลำดับ	บริษัท/นักลงทุน	ขนาดที่ดิน (ไร่)	ประกอบกิจการ	หมายเหตุ
1	Sathask Driam (Thailand) Co., Ltd.	25-35	ท่อเหล็กเกลียว Pipe of API Standard	
2	บริษัท ชันโยนิเวอร์แซล อิเล็กทริก จำกัด	50-100	เครื่องใช้ไฟฟ้า	
3	บริษัท ยন্ত্রกิจ จำกัด	500-1,000	รถยนต์นั่งและรถยนต์บรรทุก ภายในประเทศ	
4	Concrete บางละมุง	20-30	ผลิตภัณฑ์คอนกรีตสำเร็จรูป	
5	ลุงมือยาง บ.อิสราเอล	10	ลุงมือยางการแพทย์	
6	บริษัท สหไทยน้ำมันพืช	ยังไม่ได้กำหนด	น้ำมันปาล์ม	
7	บริษัท เครือซีเมนต์ไทย	"	Food Processing	
8	องค์การคลังสินค้า	30	คลังสินค้า เกษตร	

ที่มา : ศูนย์วิเคราะห์และประสานแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สรุป

จากการได้พิจารณาโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งระดับประเทศ และระดับพื้นที่ ภาคตะวันออก ก็ได้เล็งเห็นเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ของรัฐบาลที่จะผลักดันให้เกิดมีการพัฒนา อุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ในภาคตะวันออก ซึ่งรวมไปถึงจังหวัดระยองอันเป็นที่ศึกษาค้นคว้า รัฐบาลพร้อมอย่างยิ่งที่จะอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะ ทางด้านการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ซึ่งมีทั้งการให้สิทธิ- ประโยชน์ต่าง ๆ การให้หลักประกันและคุ้มครองกิจการที่ได้รับการส่งเสริม นอกจากนี้ ถ้า หากไปตั้งกิจการในเขตนิคมอุตสาหกรรมก็จะได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าปกติไปอีก โดยเฉพาะใน ภาคตะวันออกได้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ทั้งที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง และที่แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี

นอกจากนี้ รัฐบาลได้พัฒนาสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ค่อการประกอบการอุตสาหกรรมใน บริเวณ พชอ. สำเร็จไปแล้วหลายรายการ เช่น ทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา-สัตหีบ ท่อส่งน้ำ เพื่อการอุตสาหกรรมคอกกราย-มาบตาพุด และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น

ดังนั้น ในแง่ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม จึงมั่นใจได้ว่านโยบายการพัฒนา อุตสาหกรรมในพื้นที่ พชอ. นั้นแน่นอนและมั่นคง รวมทั้งยังคงต่อเนื่องไปในช่วงแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 6 และ 7 ต่อไปในอนาคตด้วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย